

חסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת ראה

אשפוך את רוחי על כל בשר

הנבואה שאנו מצפים שתשוב ותופיע לא אמורה להחליף את התורה. מהתורה אנו לומדים מה עלינו לעשות, והנבואה תחיה את האמונה ותנכיח את ה' במציאות

שלום לידידינו היקרים!

לעתיד לבוא, במהרה בימינו, עתידה הנבואה לחזור ולהיות מצויה ונפוצה, וכפי שמתנבא הנביא יואל (ג, א): "אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר, ונבאו בניכם ובנותיכם. זקניכם חלומות יחלומון, בחוריכם חזיונות יחזו". כח אב הוא יום הפטירה של הרב הנזיר, הרב דוד כהן, מתלמידי הרב קוק, שהיה דמות פלאית, וכל חייו השתוקק שעם החזרה לארץ ישראל תחזור גם הנבואה. בהשראת יום הפטירה של הרב הנזיר, וגם בהקשר של פרשת השבוע, המאמר הפעם יעסוק בנבואה שאנחנו מצפים שתשוב ותופיע, כפי שהיא מוסברת בחסידות חב"ד.

נבואה לעבור על דברי תורה

הנביאים וחולמי החלומות מופיעים גם בפרשתינו, בהקשר של נביא שקר: "כי יהיה בקרבך נביא או חולם חלום... לאמור נלכה אחרי אלקים אחרים... לא תשמע אל דברי הנביא ההוא". אם הנביא אומר לעבוד עבודה זרה הוא נביא שקר ואסור להקשיב לו.

אמנם זה דווקא אם הנביא מנבא נבואה שמכחישה את האמונה הבלעדית בה'. אבל אם הנביא אומר לעבור עבירה בהוראת שעה - מותר להקשיב לו וצריך להקשיב לו, וכפי שכותב הרמב"ם (יסודי התורה ט, א): "בכל אם יאמר לך הנביא עבור על דברי תורה... שמע לו, חוץ מעבודת כוכבים. והוא שיהיה הדבר לפי שעה".

נבואה שמביאה את דבר ה'

כשם שנבואה לעבור על דבר ה' מתחלקת לשני חלקים, הכחשת האמונה והכחשת מצווה פרטית, כך נבואה שמביאה את דבר ה' מתחלקת לשני חלקים, אמונה בה' ועשיית מצוות פרטיות. כשם שנבואת שקר היא דווקא על האמונה בה', ולעומת זאת נבואה על הכחשת

מצווה פרטית היא לאו דווקא נבואת שקר. כך גם נבואת אמת עיקרה הוא האמונה בה', ולא המעשה הפרטי אותו עלינו לעשות.

הנבואה שאנו מצפים שתשוב ותופיע לא אמורה להחליף את התורה. התורה אומרת לנו מה לעשות, וממנה אנו לומדים אילו מעשים ה' רוצה שנעשה. גם כאשר הנבואה תשוב ותופיע היא לא תבטל את התורה, ונמשיך ללמוד מהתורה מה עלינו לעשות. הנבואה שאנחנו משתוקקים אליה היא נבואה של אמונה, שהיא השתוקקות לחוש בתוכנו את הנוכחות של ה'.

במציאות של היום, העולם נראה לנו ממשי והמציאות נראית לנו ממשית, אבל בה' אנחנו רק מאמינים. בתפיסה הראשונית שלנו, שהיא התפיסה הפשוטה של החושים, ה' לא נוכח במציאות ולא ממשי בה. אם אמונה פירושה משהו שהוא לא ממשי, ולכן אנחנו רק מאמינים בו – זוהי לא האמונה שאנחנו מצפים לה. אנחנו מצפים שה' יהיה נוכח במציאות, ולא יסתיר את עצמו. ככל שה' נוכח יותר במציאות, כך האמונה מחיה יותר וחודרת את כל הפרטים של החיים, וזוהי הנבואה לה אנו מצפים.

עיקר הנבואה היא הנוכחות של ה' בעולם. אם הנביא אומר משהו שאין בו שום נוכחות של ה', זו כלל לא נבואה. אם הנבואה לא גורמת לדעת את הפרטים שבעבודת ה', זה לא משנה, כי בשביל זה יש תורה. אבל אם הנבואה לא מביאה את נוכחות ה', זו כלל לא נבואה.

בשביל לדעת מה ה' רוצה שנעשה יש תורה, אבל בשביל שהאמונה תחיה בתוכנו, על כך אומר ירמיהו הנביא "נתתי את תורתך בקרבם, ועל לבם אכתבנה". אנחנו מצפים לתורה כזו שתהיה בקרבנו ועל ליבנו, ולא רק בספר, וכמו שכתוב "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו... כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם".

לכן בספרי החסידות הפסוק "אשפוך רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם" מובא יחד עם הפסוק "כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם", כי עיקר הנבואה לעתיד לבוא היא הדעה את ה'.

דבר ה' זו הלכה, דבר ה' זו אמונה, דבר ה' זו הקץ

על הפסוק "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע אל דבר ה'" אומרים חכמינו (שבת קלח, ב) "דבר ה' זו הלכה, דבר ה' זה הקץ, דבר ה' זו נבואה".

הלכה אלו פרטי הדינים והמצוות הפרטיות, אותם עלינו ללמוד מהתורה, וזהו "דבר ה'". יחד עם זה "דבר ה' זה נבואה". נבואה היא לא על פרטי ההלכות והמעשים אותם עלינו לעשות, אלא על האמונה בה', ועל כך שה' נוכח. נבואה היא שהאדם רואה שגם ההלכה היא "דבר ה'", שה' נוכח בכל פרט ופרט מפרטי ההלכות והמצוות אותם עלינו לעשות. הצמא לשמוע את דבר ה' הוא צמא לשמוע שגם ההלכה היא דבר ה'. היא לא רק פרטים מעשיים שמוטל עלינו לעשות, וגם לא סברא אנושית, אלא היא דבר ה'.

"דבר ה' זה הקץ" פירושו של דבר שהנבואה מראה שה' נוכח לא רק בכל פרט מפרטי המצוות, אלא גם בכל פרט במציאות. הקץ הוא התכלית של כל דבר, הסיבה והטעם שבשבילו ה' ברא אותו. על ידי הנבואה מתגלה איך כל פרט במציאות הוא "דבר ה'", ועניינו הוא הגילוי של ה' בפרט הזה ועל ידיו.

על כל בשר

כשם שהנבואה לא מבטלת את התורה אלא להיפך, הנבואה תהפוך את כל פרטי המצוות למלאי חיות, כך הנבואה לא תבטל את המציאות. הנבואה תגלה כמה ה' נוכח במציאות ורוצה אותה, וכך המציאות תהפוך ממציאות דוממת שמסתירה את ה' למציאות חיה שה' נוכח בה.

זהו פירוש המילים "אשפוך את רוחי על כל בשר". לכאורה היה צריך לומר "אשפוך את רוחי על כל אדם" או "על כל יהודי" וכדומה, למה הפסוק מכנה את האנשים כאשר הם במעלה גדולה כל כך בכינוי "בשר"?

כוונת הפסוק היא שהבשר הוא דומם, והנבואה כל כך תרבה ותגדל, עד שהמציאות הדוממת עצמה תגלה את ה', ותהיה מלאה בנוכחות אלקית.

כך מוסבר בחסידות (תורת חיים בראשית ח"א לה ב, המשך תער"ב ח"ב תתקלו, ובעוד מקומות) שהנבואה לה אנו מצפים שונה מהנבואה שהיתה בימי הנביאים ישעיהו ויחזקאל וכדומה. בימי הנביאים שהיו בזמן בית המקדש הראשון הנבואה באה כביטוי על טבעי, שגרמה לנביאים לאבד את החושים, וליפול וכדומה, וכפי שאומר הרמב"ם (יסודי התורה ז, ב) "וכולן (כל הנביאים חוץ ממשה רבינו) כשמתנבאים אבריהן מזדעזעין וכח הגוף כשל ועשתנותיהם מתטרפות".

לעומת זאת הנבואה שאנו מצפים לה תהיה טבעית. כשם שברור שיש מציאות ויש אדמה ומים ושמים וכו' כך והרבה יותר מכך תהיה ברורה וגלויה נוכחות ה' לכל, וגם ילדים וילדות יתנבאו בצורה טבעית, בלי שעשתנותיהם יטרפו.

הנבואה שהיתה בזמן בית המקדש הראשון באה לגלות את הנהגת ה', ובלשון החסידות הנבואה באה לגלות "אור פנימי". אבל הנבואה לה אנו מצפים תגלה את ה'. היא לא תגלה רק את הנהגת ה', אלא תגלה את נוכחות ה'. זוהי כוונת הפסוק "אשפוך את רוחי על כל בשר, ונבאו בניכם ובנותיכם". המציאות הדוממת עצמה תגלה את ה', ולכן אפילו ילדים וילדות יתנבאו.

שבת שלום!

בית 'עוד יוסף חי'

